

УЧЕБНА ПРОГРАМА ЗА ЕДИНАДЕСЕТИ И ДВНАДЕСЕТИ КЛАС ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА НА МОДУЛА

Обучението по история и цивилизации заема важно място в образователна структура на българското училище и има за цел да допринесе за формирането на пълноценни личности, конкурентноспособни на пазара на труда, възпитани в духа на демократичните ценности на гражданското общество.

Обучението в профилирана подготовка – Модул 1. „Власт и институции“ е насочено към надграждане на компетентности по отношение на разбиране и осмисляне на държавни модели, политически идеологии и функциониране на политическата власт. Акценти са поставени върху възникването и еволюцията на демократичния политически модел и предизвикателствата пред него в съвременността, както и върху българските проекции на този сложен процес. Това води до осъзнаване на историческия път, довел до функционирането на съвременните демократични институции. Разглеждането на българската история в контекста на световната дава възможност да се определят мястото и ролята на България в значимите исторически процеси, довели до формирането на идеологията и практиките на сега съществуващите демократични държави.

В процеса на обучение се развиват уменията за прилагане на специфични техники на историческото познание, като акцентът е поставен върху уменията за учене, за развиване на критическото мислене и самостоятелното обработване на информация, за изразяване и аргументиране на собствено мнение, на уважение към демократичните ценности на гражданското общество, за изява на гражданска позиция. Модул 1. „Власт и институции“ е хронологически обвързан с модул 2. „Култура и духовност“ и модул 3. „Човек и общество“ и подчинен на проблемно-тематичния подход.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ – XI КЛАС

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Тема 1. Държави и държавни модели</p> <p><i>1.1. Монархията през Античността</i></p> <p><i>1.2. Атинският полис</i></p> <p><i>1.3. Империята</i></p> <p><i>1.4. Българската средновековна държава</i></p>	<p>Характеризира основните черти на монархическия политически модел в Древен Египет.</p> <p>Открива в паметници от епохата символите на властта в Древен Египет.</p> <p>Характеризира тракийската държавност чрез примера на Одриското царство.</p> <p>Свързва идеи и действия на личности с процеса на установяване на демократичното управление в Атина.</p> <p>Открива връзката между атинското наследство и процеса на изграждане на Европейския съюз.</p> <p>Проследява процеса на преход от република към империя в Древен Рим.</p> <p>Обяснява функционирането на институциите на Римската империя.</p> <p>Открива специфичните характеристики на византийския имперски модел.</p> <p>Характеризира политическото устройство на Дунавска България през VII-VIII в. като специфичен модел на „варварска държава“.</p> <p>Проследява процеса на централизация на българското ханство до средата на IX век на основата на източници от епохата.</p> <p>Свързва промени в държавното устройство с процеса на</p>	<p>регалии/ инсигнии</p> <p>мандатност</p> <p>доминат принципат</p>

<p><i>1.5. Теократичният модел</i></p>	<p>християнизация на българите при княз Борис I. Открива в изображения от епохата елементи, които характеризират българския цар като християнски владетел.</p> <p>Представя в схема функционирането на теократичния политически модел на Османската империя.</p>	<p>теокрация</p>
<p><i>1.6. Републиката в Новото време</i></p>	<p>Характеризира особеностите на републиканския политически модел в САЩ. Представя функционирането на институциите на Третата република във Франция до 1914 г.</p>	<p>президентска република парламентарна република коалиционно управление</p>
<p><i>1.7. Модерната монархия</i></p>	<p>Представя в схема функционирането на британския монархически модел от края на XIX век. Открива белезите на модерната монархия в устройството на Княжество България според Търновската конституция.</p>	<p>прерогативи</p>

Тема 2. Власт и идеологии		
2.1. Идеини основи на властта през Античността	<p>Свързва основните обществени групи в Атинския полис с техните права.</p> <p>Представя в сравнителна таблица възгледите на Сократ, Платон и Аристотел за властта и управлението.</p> <p>Представя идейните основи на властта при траките.</p> <p>Проследява развитието на идеите за гражданство и граждански права в Древен Рим на основата на източници от епохата.</p>	ксенофобия остракизъм орфизъм
2.2. Християнството като санкция на властта	<p>Обяснява византийската доктрина за Свещената империя на основата на изображения от епохата.</p> <p>Сравнява православния и католическия модел на отношението светска – религиозна власт.</p>	ойкуменизъм
2.3. Православието – изборът на българската държава	<p>Обяснява избора на княз Борис I за приобщаване на България към източното православие.</p> <p>Представя основанията на имперската идея на цар Симеон.</p> <p>Проследява действията на български владетели, насочени към укрепването на връзката „царство – патриаршия“.</p>	
2.4. Теокрацията	<p>Обяснява сливането на светската и духовната власт в теократичния политически модел.</p> <p>Обяснява различията в статута на поданиците на Османската империя.</p>	
2.5. Идеините основи на модерната държава	<p>Представя в сравнителна таблица основните политически идеи на Просвещението.</p> <p>Проследява в основополагащи документи развитието на политическите права на гражданите на САЩ.</p>	„обществен договор“ конституционализъм

	<p>Формулира критерии за сравнение на държавнополитическите възгледи на консерватизма, либерализма, социализма.</p> <p>Свързва политическите идеи от епохата на Българското възраждане с техните представители.</p> <p>Открива модерните политически идеи в различните конституционни проекти за устройството на свободна България.</p>	
<p>Тема 3. Власт и политики</p> <p><i>3.1. Държава и икономика</i></p> <p><i>3.2. Политика и култура</i></p>	<p>Посочва действия на Римската империя за справяне с кризата в робовладението.</p> <p>Обяснява политиката на меркантилизъм чрез примера на Франция.</p> <p>Обяснява основни принципи на икономическия либерализъм чрез примера на Великобритания след индустриалната революция.</p> <p>Открива връзката между социалното законодателство и стопанския напредък в Германия след обединението ѝ.</p> <p>Представя законодателните основи на стопанската модернизация на България до края на XIX в.</p> <p>Обяснява връзката между държавна политика и създаване на културни паметници през Античността.</p> <p>Определя ролята на държавата и църквата за развитието на</p>	<p>колонатна система меркантилизъм</p>

<p>3.3. <i>Войни и дипломация</i></p>	<p>културата в средновековна България. Обяснява ролята на самоорганизацията на възрожденските българи за духовното развитие на обществото. Дава примери за художествени творби, отразяващи значими исторически събития от периода.</p> <p>Обяснява връзката между имперската идея и политиката на експанзия на Рим. Открива основанията на външната политика на цар Симеон и цар Иван Асен II. Оценява последиците от Наполеоновите войни за утвърждаването на модерните държави в Европа. Представя промените в политическата карта на Европа след Виенския конгрес (1815 г.) до края на XIX в. Представя въпроса за българското освобождение в контекста на международните отношения през XIX в.</p>	<p>Pax Romana Pax Simeonica хегемон</p>
---------------------------------------	---	---

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ – XII КЛАС

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Тема 1. Държава и държавни модели</p> <p><i>1.1. Изпитания пред демокрацията през първата половина на XX век</i></p> <p><i>1.2. Тоталитарната държава</i></p> <p><i>1.3. Възстановяване на демокрацията в Европа</i></p>	<p>Обяснява връзката между икономическите и социалните проблеми през 30-те години на XX век в САЩ и промяната в ролята на държавата.</p> <p>Характеризира промените в двупартийния политически модел във Великобритания.</p> <p>Представя особеностите на режима Виши във Франция.</p> <p>Характеризира авторитарния политически модел чрез примера на Испания.</p> <p>Обяснява промените в политическата система в България през първата половина на XX в.</p> <p>Проследява процеса на установяване на сталинизма в СССР.</p> <p>Представя етапите в изграждането на тоталитарната фашистка държава в Италия.</p> <p>Обяснява причините за установяването на нацисткия режим в Германия.</p> <p>Представя в сравнителна таблица основните белези на тоталитарните режими в СССР, Италия и Германия.</p> <p>Формулира критерии за сравнение на политическия модел в България според Конституцията на НРБ от 1947 г. и Конституцията на НРБ от 1971 г.</p> <p>Представя в сравнителна таблица процесите на възстановяване на демократичната политическа система във Франция, ФРГ и Италия след Втората световна война.</p>	<p>колаборационизъм</p> <p>светизация</p> <p>денацификация декомунизация</p>

<p><i>1.4.Международните организации</i></p> <p><i>1.5.Европейски съюз</i></p>	<p>Характеризира политическите промени, общи за държавите от Източна Европа след 1989 г. Обяснява политическата промяна в България след 1989 г. на основата на промените в държавния герб.</p> <p>Характеризира международните обстоятелства за създаването на Обществото на народите. Представя сферите на дейност на ООН на основата на структурата на организацията. Обяснява ролята на Варшавския договор за поддържането на комунистическите режими в Източна Европа. Представя промените в целите и действията на НАТО след 1989 г. Познава ролята на различни неправителствени международни организации.</p> <p>Представя идеи и действия на българи, радетели на идеята за световен мир и разбирателство. Представя идеи и действия на личности, „строители“ на обединена Европа. Познава развитието на Европейския съюз от създаването му до настоящия момент. Обяснява ролята и функционирането на европейските институции: Европейски парламент, Европейски съвет, Европейска комисия, Европейски съд. Представя с помощта на ИКТ политически лидер, допринесъл за изграждането на обединена Европа.</p>	<p>посттоталитаризъм</p> <p>международен арбитраж ограничен суверенитет</p>
<p>Тема 2. Власт и идеологии</p> <p><i>2.1. Ролята на демократичната държава в съвременната епоха</i></p>	<p>Обяснява промените във възгледите за ролята на държавата след Първата световна война чрез примера на Франция и САЩ. Характеризира идеята за социалната държава след Втората световна война чрез примера на скандинавските държави.</p>	<p>„социална държава“</p>

<p>2.2. <i>Антидемократичните алтернативи</i></p> <p>2.3. <i>Българските проекции</i></p>	<p>Сравнява тоталитарните идеологии на управляващите партии в СССР, Италия и Германия на основата на програмните им документи.</p> <p>Обяснява мястото на политическото насилие в тоталитарните идеологии чрез примера на СССР, нацистка Германия и България.</p> <p>Представя основните политически идеи в съсловната теория на БЗНС през 20-те години на XX в.</p> <p>Открива външните идейни влияния върху управлението на Демократическия сговор и режима на „Деветнадесетомайците“ в България.</p> <p>Открива идейните основи на сталинизацията в България в програмни документи на БКП.</p> <p>Характеризира на основата на изображения проявленията на култа към личността в България.</p> <p>Посочва основни демократични принципи, залегнали в Конституцията на Р България от 1991 г.</p>	<p>политическа хореография</p> <p>безпартиен режим партиен монопол</p>
<p>Тема 3. Власт и политики</p> <p>3.1. <i>Държава и модернизация</i></p> <p>3.2. <i>Политика и култура</i></p>	<p>Определя факторите на стопанската модернизация в България през първата половина на XX век.</p> <p>Дава примери за успешни политики спрямо бежанците в България през първата половина на XX век.</p> <p>Сравнява мерките за стопанско възстановяване на Европа след Втората световна война на Изток и на Запад.</p> <p>Дава примери за успешни политики на социалната държава след Втората световна война.</p> <p>Обяснява намесата на държавата в културния живот чрез примера на СССР и България.</p> <p>Характеризира ролята на пропагандата на основата на исторически</p>	<p>демагогия</p>

<p>3.3. Войни и дипломация</p>	<p>източници. Обяснява различията при описанието на едни и същи събития в медии от двете страни на „Желязната завеса” Дава примери за политики спрямо дисиденти.</p> <p>Представя с помощта на карта политическите и териториалните промени след Първата световна война. Обяснява промените в разположението на силите в света след Първата световна война. Обяснява причините за формиране на Антихитлеристката коалиция. Анализира причините, довели до избухването на Първата и Втората световни войни. Представя с помощта на карта основните полета на противопоставяне между САЩ и СССР по време на Студената война. Дава примери за конфронтация по време на Студената война – идеологически, геополитически, икономически, културни, надпревара във въоръжаването. Дава примери за постижения на политиката на разведряване. Дава примери за идеи и действия на личности за решаване на глобални проблеми на човечеството.</p>	<p>екологична катастрофа</p>
--------------------------------	---	------------------------------

Годишен брой часове за изучаване на модула в 11. клас - 72 часа

Годишен брой часове за изучаване на модула в 12. клас - 31 часа

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	до 50 %
За упражнения и практически дейности	до 32%
За обобщение и преговор	до 12%
За контрол и оценка	до 6%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на постиженията на учениците отразява равнището на достигане на очакваните резултати в учебната програма. То отчита динамиката в различните сфери на познавателната им дейност (усвояване и преработване на информация, прилагане на знания и умения, формиране на компетентности, оценъчни дейности и др.). Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Учениците трябва предварително да са информирани за критериите и системата за оценяване на постиженията им. Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	50%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ

Обучението по история и цивилизации в профилирана подготовка - Модул 1. „Власт и институции“ създава предпоставки учениците да проявяват творчество и креативност в разнообразни дейности както в класната стая, така и извън училище, които да доведат до формирането на личности с граждански позиции и познания относно държавното управление, политиките на различните видове власти и техните политически лидери. Надграждането на знанията има за цел да помогне за осмисляне и разглеждане един или друг исторически факт или събитие в по-широк контекст, използвайки компетентности не само от областта на историята, но и от други научни области.

Дейности	
В класната стая	Извън училище
<ul style="list-style-type: none"> • прилагане на интерактивни методи: ролеви и симулационни игри • организиране на дискусии по актуални проблеми • изработване на таблици, схеми, диаграми въз основа на зададени показатели • изработване на портфолио на забележителни личности от българската и световната история 	<ul style="list-style-type: none"> • работа в библиотека (вестници, списания, научна и научнопопулярна литература и др.) • използване на информация от интернет за проучвателска дейност, свързана с конкретното учебно съдържание • провеждане на интервюта • участие в учебни екскурзии • провеждане на учебна дейност в музейна образователна среда

- разработване в екип на проекти и презентации, свързани с тематиката
- създаване на резюме
- създаване на план-тезис

- работа в екипи при изработване на презентации и проекти по предварително зададени исторически проблеми
- създаване на текст на отговор на научен въпрос по исторически проблем
- създаване на текст на отговор на научен въпрос върху исторически източници

УЧЕБНА ПРОГРАМА ЗА ЕДИНАДЕСЕТИ И ДВНАДЕСЕТИ КЛАС ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА НА МОДУЛА

Обучението в Модул 2. „Култура и духовност“ е насочено към надграждане на компетентности, свързани с необходимостта от ориентация, адаптация и реализация в съвременното демократично общество в условията на културно многообразие и глобализация.

Представянето на културно-духовните процеси и явления е основано на възгледа за българската културна самобитност като традиционно европейска. Акцент е поставен както върху значими културно-духовни процеси и явления, така и върху органичното място на България в тях.

В процеса на обучение се развиват уменията за прилагане на специфични техники на историческото познание, като акцентът е поставен върху уменията за учене, за развиване на критическото мислене и самостоятелното обработване на информация, за осъзнато възприемане на културното разнообразие като ценност, за изява на отношение на толерантност и подкрепа на другостта.

Модул 2. „Култура и духовност“ е хронологически обвързан с модул 1. „Власт и институции“, модул 3. „Човек и общество“ и подчинен на проблемно-тематичния подход.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ – XI КЛАС

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Тема 1. Грамотност и образование <i>1.1. Поява на училището</i>	Свързва появата на училището с държавната политика чрез примера на Древен Египет. Обяснява влиянието на ценностите на обществото върху образователната система чрез примера на Атина и Спарта. Представя в сравнителна таблица възгледите и методите за	<p>пайдея</p> <p>лицей</p>

<p><i>1.2. Образование през Средновековието</i></p>	<p>възпитание и образование на Сократ, Платон и Аристотел. Открива елементи на античното наследство във византийската образованост. Обяснява ролята на църквата за грамотността и образованието. Характеризира системата на образование във Франкската империя по времето на Карл Велики. Открива елементи от византийската образованост в Преславската дворцова академия. Оценява приносите на Константин Костенечки, Киприан, Григорий Цамблак за образоваността на други народи. Представя заслугите на Теодосий Търновски и патриарх Евтимий за развитието на по-висш тип училища.</p>	<p>схоластика догма теология</p>
<p><i>1.3. Модернизация на образованието</i></p>	<p>Свързва действията на Наполеон за създаване на нов тип училище с потребностите на националната държава. Обяснява връзката между разширяването на образоваността и стопанските и политическите промени чрез примера на Англия от XIX в. Открива влиянието на съперничеството между Великите сили върху реформирането на образователните им системи през XIX в. Открива синхронността на възгледите на д-р Петър Берон с модерните образователни идеи на епохата. Обяснява връзката между потребностите на българското възрожденско общество и появата на новите училища. Дава примери за връзката между развитието на новобългарската просвета и борбите за национална еманципация. Представя с помощта на ИКТ информация за българи, получили висше образование в чужбина до края на XIX в.</p>	
<p><i>1.4. Средища на образование</i></p>	<p>Определя мястото на Магнаура като средище за подготовка на</p>	

	<p>духовни и политически елити.</p> <p>Открива връзката между политиката на княз Борис I и цар Симеон за създаването и възхода на образователните средища.</p> <p>Обяснява значението на школите в Охрид и Преслав за славянския свят.</p> <p>Описва процеса на придобиване на автономия от университетите в Европа.</p> <p>Оценява значението на образованието за държавата чрез откриването на Софийския университет.</p>	риторика
<p>Тема 2. Културни модели на Античността и Средновековието</p> <p><i>2.1. Култура на древните цивилизации</i></p> <p><i>2.2. Средновековна култура</i></p>	<p>Характеризира орфизма като основен елемент на тракийската цивилизация.</p> <p>Свързва основните черти на елинистическата култура с идеите и действията на Александър Велики.</p> <p>Представя с помощта на ИКТ паметник на гръцкото и римското културно наследство по българските земи.</p> <p>Оценява значимостта на скрипториите като културни средища.</p> <p>Характеризира известни паметници на храмовата архитектура по зададени показатели.</p> <p>Представя миниатюрата като исторически източник за епохата на Средновековието.</p> <p>Свързва културни паметници от епохата с традицията, на която принадлежат.</p> <p>Открива оригиналните черти на културните достижения на „Златния век” на българската средновековна култура.</p> <p>Аргументира провъзгласяването на св. св. Кирил и Методий за светци-съпокровители на Европа.</p>	<p>орфизъм архетип артефакт</p> <p>скриптории миниатюра калиграфия</p>

Тема 3. Раждането на модерната култура

3.1. Ренесанс и хуманизъм

Обяснява ренесансовия възглед за човека като творец.
Дава примери за художествено пресъздаване на основни идеи на хуманизма.
Открива значението на книгопечатането за културния живот на Европа.
Оценява значението на печатната възрожденска книжнина за напредъка на българското общество.
Представя с помощта на ИКТ информация за възгледите и творчеството на ренесансов творец по зададени показатели.

антропоцентризъм
хуманизъм

3.2. Новата чувствителност на XIX век

Разграничава характерни черти на художествените стилове на XIX век: неокласицизъм, романтизъм, импресионизъм, реализъм.
Свързва творби със съответните им художествени стилове.
Дава примери за художествено пресъздаване на значими политически събития от периода.
Открива в творби на българското изобразително изкуство и литература от XIX век модерните европейски влияния.

кавалетно изкуство
масова култура

3.3. Културата през индустриалната епоха

Обяснява значението на индустриалната революция за обществото на основата на художествени произведения от епохата.
Представя с помощта на ИКТ откритие или изобретение, подобрило живота на хората.
Оценява кавалетното изкуство като проява на нова функция на художествената творба.
Характеризира появата на киното и рекламата в края на XIX в. като елемент от масовата култура.

кавалетно изкуство
масова култура

Тема 4. Култура на всекидневието

4.1. Пространства на културно общуване

Обяснява ролята на манастирите за културното общуване в православния свят чрез примера на средновековна България и Византия.
Обяснява значението на поклонничеството за културния обмен между хората.
Оценява ролята на читалищата като средища на културно общуване през Възраждането.
Обяснява ролята на европейските културни практики за появата на нови пространства на културно общуване в българското общество през XIX в.

4.2. Битът като културно общуване (облекло, храна, обзавеждане, ежедневни културни практики, пътуване)

Дава примери за връзка между религиозна етика и бит (храна, облекло, ежедневни практики).
Обяснява модерната организация на битовото пространство чрез примера на българската възрожденска къща.
Представя особености на българския бит, описани от чужди пътешественици.
Дава примери за описания на бита на „другите“ през погледа на българи.

4.3. Празникът като институция на културата

Аргументира провъзгласяването на св. Йоан Рилски за покровител на българския народ.
Обяснява утвърждаването на традиционни празници в официалната празнична система в България чрез примера на 24 май и 1 ноември.
Дава примери за връзка между утвърждаването на национален празник и раждането на национална държава.
Представя с помощта на ИКТ традиционен празник от родния край.

манталитет
алафранга

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ – XII КЛАС

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Тема 1. Образование, наука и технологии</p> <p><i>1.1. Развитие на българското образование</i></p> <p><i>1.2. Българската наука и новите технологии</i></p> <p><i>1.3. Ролята на технологиите върху живота на хората</i></p> <p><i>1.4. Световните постижения в областта на науката и технологиите</i></p>	<p>Характеризира развитието на българското образование през първата половина на XX век, в периода 1944 – 1989 г. и след 1989 г.</p> <p>Представя промените в индустрията и бита на хората.</p> <p>Обяснява причините за технологичното изоставяне на България спрямо Запада.</p> <p>Обяснява влиянието на интернет и глобалните социални мрежи върху общуването между хората</p> <p>Дава примери за световни постижения в областта на науката и спорта.</p>	
<p>Тема 2. Културни постижения през XX и XXI век</p> <p><i>2.1. Развитие на културата между двете световни войни</i></p> <p><i>2.2. Развитие на културата през втората половина на XX</i></p>	<p>Разграничава характерни черти на художествени стилове: абстракционизъм, сюрреализъм, кубизъм.</p> <p>Представя влиянието на модерни художествени стилове върху българската литература, изкуство и архитектура.</p> <p>Посочва примери за използване на изкуството за пропагандни цели.</p> <p>Представя чрез примери взаимодействието между българската и съвременната световна култура.</p>	

<p><i>и началото на XXI век</i></p>	<p>Дава примери за българско културно присъствие по света. Дава примери за световноизвестни български творци. Обяснява механизмите за контрол на комунистическия режим в България върху интелигенцията. Дава примери за дисидентски прояви сред българската интелигенция.</p>	
<p><i>2.3. Бит и ежедневиe</i></p>	<p>Представя промените в бита на хората на хората през XX и XXI век. Дава примери за ролята на средствата за масова култура върху бита и ежедневието на хората.</p>	

Годишен брой часове за изучаване на модула в 11. клас - 36 часа

Годишен брой часове за изучаване на модула в 12. клас - 31 часа

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	до 50 %
За упражнения и практически дейности	до 32%
За обобщение и преговор	до 12%
За контрол и оценка	до 6%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на постиженията на учениците отразява равнището на достигане на очакваните резултати в учебната програма. То отчита динамиката в различните сфери на познавателната им дейност (усвояване и преработване на информация, прилагане на знания и умения, формиране на компетентности, оценъчни дейности и др.). Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Учениците трябва предварително да са информирани за критериите и системата за оценяване на постиженията им. Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	50%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ

Обучението по история и цивилизации в профилирана подготовка - Модул 2. „Култура и духовност“ създава предпоставки учениците да проявяват творчество и креативност в разнообразни дейности както в класната стая, така и извън училище, които да доведат до формирането на личности с граждански позиции и познания относно развитието на културата и духовността. Надграждането на знанията има за цел да помогне за осмисляне и разглеждане на историческата информация в по-широк контекст, използвайки компетентности не само от областта на историята, но и от други научни области.

Дейности	
В класната стая	Извън училище
<ul style="list-style-type: none"> • прилагане на интерактивни методи: ролеви и симулационни игри • организиране на дискусии по актуални проблеми • изработване на таблици, схеми, диаграми въз основа на зададени показатели • разработване в екип на проекти и презентации, свързани с тематиката • създаване на резюме • създаване на план-тезис 	<ul style="list-style-type: none"> • работа в библиотека (вестници, списания, научна и научнопопулярна литература и др.) • използване на информация от интернет за проучвателска дейност, свързана с конкретното учебно съдържание • провеждане на интервюта • участие в учебни екскурзии • провеждане на учебна дейност в музейна образователна среда • работа в екипи при изработване на презентации и проекти по предварително зададени исторически проблеми • създаване на текст на отговор на научен въпрос по исторически проблем • създаване на текст на отговор на научен въпрос върху исторически източници

УЧЕБНА ПРОГРАМА ЗА ЕДИНАДЕСЕТИ И ДВНАДЕСЕТИ КЛАС ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА НА МОДУЛА

Обучението в модул 3. „Човек и общество“ е насочено към надграждане на компетентности, свързани с разбирането на света, в който учениците живеят и вземат решения за собственото си развитие. Представянето на структурирането и функционирането на основни социални и икономически модели е съчетано с характеризиране на процеса на формиране на гражданско общество чрез открояване на българските специфики. Специален акцент е поставен върху обществените движения като проява на активността, отговорността и ангажираността на човека към глобалните проблеми на съвременността.

В процеса на обучение се развиват уменията за прилагане на специфични техники на историческото познание, както и уменията за учене, за развиване на критическото мислене и самостоятелното обработване на информация, за изразяване и аргументиране на собствено мнение. Обучението в модула има значим потенциал за изграждане на уважение към демократичните ценности на гражданското общество, за изява на действена обществена и гражданска позиция.

Модул 3. „Човек и общество“ е хронологически обвързан с модул 1. „Власт и институции“, модул 2. „Култура и духовност“ и подчинен на проблемно-тематичния подход.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ – XI КЛАС

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Тема 1. Обществени групи в Античността</p> <p><i>1.1. Древен Египет и Месопотамия</i></p>	<p>Характеризира обществените групи в различните общества през Античността.</p> <p>Съпоставя информация от различни източници за стопанските дейности и всекидневието на различните общества.</p>	

<p>1.2. <i>Атинският полис</i></p> <p>1.3. <i>Древен Рим</i></p>	<p>Представя обществените групи в полиса. Обяснява влиянието на потребностите на обществото върху възпитанието на децата в Спарта и Атина.</p> <p>Характеризира обществените групи в Древен Рим. Представя различни стопански дейности. Съпоставя информация от различни източници за влиянието на робството върху обществения живот. Съпоставя информация за ролята на строителството върху стопанската дейност в Древен Рим. Представя ролята на постиженията на римското общество за развитието на европейската цивилизация.</p>	
<p>Тема 2. Средновековните общества</p> <p>2.1. <i>Обществата в Западна Европа и Византия</i></p> <p>2.2. <i>Обществото в Османската империя</i></p>	<p>Оценява ролята на съсловията за развитието на средновековното общество. Характеризира системата на васалитета на Западна Европа. Оценява ролята на представителните съсловни органи в Англия и Франция за развитието на късносредновековното общество. Обяснява възникването и ролята на средновековния град.</p> <p>Представя процесите на ислямизация и техните резултати. Проследява развитието на стопанския и обществен живот на българите в селото и града.</p>	
<p>Тема 3. Човекът и Новото време</p> <p>3.1. <i>Икономически процеси в Новото време</i></p>	<p>Характеризира основни последици от преместването на стопанския център на Европа. Представя открития и нововъведения – символи на Първата</p>	

<p>3.2. <i>Идеи и общество</i></p>	<p>индустриална революция. Характеризира промени в обществото и всекидневния живот, резултата от индустриалната революция. Оценява значението на Втората индустриална революция за модернизацията на обществото.</p> <p>Оценява идеите на Просвещението, залегнали в основата на Декларацията за независимост и Декларацията за правата на човека и гражданина. Дава примери за влиянието на Просвещението върху Балканското възраждане. Систематизира идеите на консерватизма, либерализма, социализма и анархизма, появили се през XIX век. Сравнява идеите на Васил Левски за освобождението и бъдещото устройство на България и европейската национална идея.</p>	
------------------------------------	--	--

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ – XII КЛАС

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
<p>Тема 1. Социално-икономически модели</p> <p><i>1.1. Икономически модели</i></p> <p><i>1.2. Обществени групи</i></p>	<p>Сравнява по зададени показатели аграрния и индустриалния икономически модел. Характеризира на основата на статистически данни особеностите на индустриализацията и урбанизацията в България през XIX-XX в. Обяснява връзката на постиндустриалния икономически модел с процесите на глобализация.</p> <p>Свързва процеса на формиране на класова структура на обществото</p>	<p>аграрен модел постиндустриален модел информационно общество урбанизация</p> <p>постмодерна епоха</p>

<p><i>1.3. Общество и технологии</i></p>	<p>с индустриалния икономически модел. Представя особеностите на прехода от аграрно към индустриално общество в България. Описва промените в структурата на обществото през постмодерната епоха.</p> <p>Формулира критерии за представяне на положителните и отрицателните последици от индустриализацията и урбанизацията в България през XX век. Представя със средствата на ИКТ примери за злоупотреба с научни и технически открития по време на двете световни войни. Дава примери за научни постижения в областта на опазване на здравето на хората през съвременната епоха. Обяснява връзката между овладяването на Космоса и процесите на глобализация.</p>	
<p>Тема 2. Миграции</p> <p><i>2.1. Миграции и гражданство</i></p> <p><i>2.2. Миграции и идентичност</i></p>	<p>Представя в схема основните политически и икономически причини за масови миграции през XX в. Оценява дейността на Фритьоф Нансен в Комисариата за бежанците на ОН. Обяснява бежанските вълни към България в периода 1878-1945 г. Сравнява причините за миграции и емиграция на българите преди и след 1989 г. Оценява значението на свободното движение на хора в Европейския съюз. Посочва основни права на бежанците, регламентирани в съвременни международни документи. Характеризира статута на българските общности в чужбина.</p> <p>Представя политически решения за съхраняване на локални етнокултурни общности чрез примера на Великобритания и</p>	<p>диаспора етнокултурна общност</p>

	<p>Испания.</p> <p>Сравнява политиките на деколонизация, провеждани от Великобритания и Франция в Азия и Африка.</p> <p>Обяснява на основата на официални документи принципа на ЕС за „единство в многообразието“.</p> <p>Дава примери за съхраняване на българската идентичност сред българските общности в чужбина.</p> <p>Описва изборните права на гражданите на Европейския съюз.</p>	
<p>Тема 3. Обществени движения</p> <p><i>3.1. Развитие на възгледите за правата на човека</i></p> <p><i>3.2. Обществото срещу насилието</i></p>	<p>Обяснява връзката между промените в обществото през съвременната епоха и разширяването на изборните права.</p> <p>Оценява разпоредбите на Търновската конституция, регламентиращи правата и свободите на гражданите.</p> <p>Оценява Всеобщата декларация на ООН от 1948 г. за правата на човека като забележително достижение на човечеството.</p> <p>Посочва основополагащи международни документи, регламентиращи права, приети след 1948 г.</p> <p>Проследява развитието на идеите за демокрация и плурализъм в България през XX век.</p> <p>Характеризира прояви на гражданска солидарност с уязвимите обществени групи в България след Първата световна война.</p> <p>Дава примери за художествени творби, израз на гражданска позиция на техните автори спрямо значими събития от XX век.</p> <p>Описва основни характеристики на явлението геноцид.</p> <p>Открива характеристиките на гражданското общество в действията за спасяване на българските евреи по време на Втората световна война.</p> <p>Обяснява ролята на казионните политически демонстрации на тоталитарния режим в България на основата на изображения.</p> <p>Обяснява причините за забраната на произведения на български</p>	<p>цензура</p>

<p>3.3. Синдикално движение</p>	<p>автори. Представя със средствата на ИКТ автори и техните творби, станали символи на свободомислие. Посочва приноси на българи интелектуалци със световно значение. Оценява ролята на медиите в информационното общество.</p> <p>Обяснява причините за появата на профсъюзното движение в Англия. Характеризира по искания и резултати значими работнически стачки и протести в България през периода. Представя в таблица процеса на законодателна защита на женския и детския труд в България.</p>	<p>синдикат синдикализъм</p>
<p>3.4. Феминизъм</p>	<p>Обяснява основните искания на феминисткото движение. Дава примери за успехи на движението на суфражетките. Обяснява особеностите на еманципацията на жените в България през XX в. Обяснява процеса на овластяване на жените от края на XX и началото на XXI век.</p>	<p>феминизъм суфражетки еманципация</p>
<p>3.5. Младежки движения</p>	<p>Разграничава по основни характеристики младежките движения след средата на XX в. Оценява приноса на младежките движения в САЩ и Западна Европа за радикалните промени в политиката и културата през 60-70-те години на XX в. Представя със средствата на ИКТ личности, водачи и символи на младежките движения. Обяснява исканията на българските студенти в процеса на политическа демократизация през 1989-1990 г. Оценява ролята на социалните мрежи за активността на младите</p>	<p>хипи движение</p>

3.6. Олимпийско движение	<p>хора. Оценява идеи и действия на личност за решаване на глобалните проблеми на съвременността.</p> <p>Представя основните идеи на Пиер дьо Кубертен за организирането на съвременните олимпийски игри. Описва развитието на олимпийското движение в България. Дава примери за българи – олимпийски шампиони. Оценява ролята на съвременното олимпийското движение за мирното общуване между хората.</p>	
--------------------------	---	--

Годишен брой часове за изучаване на модула в 11. клас – 36 часа

Годишен брой часове за изучаване на модула в 12. клас – 62 часа

Препоръчително разпределение на часовете:

За нови знания	до 50 %
За упражнения и практически дейности	до 32%
За обобщение и преговор	до 12%
За контрол и оценка	до 6%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на постиженията на учениците отразява равнището на достигане на очакваните резултати в учебната програма. То отчита динамиката в различните сфери на познавателната им дейност (усвояване и преработване на информация, прилагане на знания и умения, формиране на компетентности, оценъчни дейности и др.). Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Учениците трябва предварително да са информирани за критериите и системата за оценяване на постиженията им. Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	50%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ

Обучението по история и цивилизации в профилирана подготовка - Модул 3. „Човек и общество“ създава предпоставки учениците да проявяват творчество и креативност в разнообразни дейности както в класната стая, така и извън училище, които да доведат до формирането на личности с граждански позиции и познания относно развитието на обществата. Надграждането на знанията има за цел да помогне за осмисляне и разглеждане на историческата информация в по-широк контекст, използвайки компетентности не само от областта на историята, но и от други научни области.

Дейности	
В класната стая	Извън училище
<ul style="list-style-type: none"> • прилагане на интерактивни методи: ролеви и симулационни игри • организиране на дискусии по актуални проблеми • изработване на таблици, схеми, диаграми въз основа на зададени показатели • разработване в екип на проекти и презентации, свързани с тематиката • създаване на резюме • създаване на план-тезис 	<ul style="list-style-type: none"> • работа в библиотека (вестници, списания, научна и научнопопулярна литература и др.) • използване на информация от интернет за проучвателска дейност, свързана с конкретното учебно съдържание • провеждане на интервюта • участие в учебни екскурзии • провеждане на учебна дейност в музейна образователна среда • работа в екипи при изработване на презентации и проекти по предварително зададени исторически проблеми • създаване на текст на отговор на научен въпрос по исторически проблем • създаване на текст на отговор на научен въпрос върху исторически източници